

Podrobné info o výstavě *Lovci lebek*, exponátech a doprovodném programu

Výstava *Lovci lebek* představuje návštěvníkům současnou Novou Guineu, její historii i svět tamějších kultur, přináší však také téma kanibalismu a lovu hlav.

V úvodní části výstavy se návštěvníci ocitnou na současném ostrově, jenž je svým způsobem života velmi odlišný od toho minulého. Budou mít možnost prohlédnout si řadu předmětů, které jsou turistům nabízeny nejen na místních trzích a jejichž výroba má dlouhou tradici – patří mezi ně například síťové tašky zvané *bilum*, které sloužily jak k přepravě rozmanitých předmětů, tak k ukládání dětí ke spánku či uchovávání ostatků předků, bubny či penisová pouzdra.

Koloniální minulost Nové Guineje přibližuje druhý celek výstavy. Ačkoliv je tento tropický ostrov domovem několika set etnických skupin, mnohé z nich zůstávaly v izolaci ještě ve 20. století. Přestože Evropané spatřili břehy ostrova již v 16. století, jeho vnitrozemí zůstávalo ještě dlouhou dobu neprozkoumáno. Důvodem byl těžko prostupný terén, ale i obyvatelé, kteří příchodu kolonizátorů vzdorovali. Ani dnes není možné vyloučit, že tam dosud existují nekontaktované skupiny. První setkání domorodců s Evropany byla více než rozpačitá, místní lidé si vysvětlovali bělochy jako navrátilí se zesnulé předky či mocné duchy a bohy. To provázelo četné ozbrojené střety, které na výstavě reprezentují především sekery, štíty, luky a šípy nebo válečné palice.

S hlavními rysy tradičních novoguinejských kultur seznamuje další oddíl – ukazuje tamější způsob života, bydlení, pěstelské postupy, pracovní nástroje, oděvy, předměty denní potřeby či tělesné ozdoby. K vidění jsou tak například ozdoby do nosu nebo různé typy platidel.

Velká část výstavy se věnuje také náboženským představám a rituálům, které zastupují předměty spojené s náboženskými kulty, kulty mrtvých, jamů a posvátných fléten. Za pozornost zde stojí především domodelované tváře předků na jejich lebkách. Jeden celek je věnován skupině Asmat, jež se proslavila nejen unikátním uměleckým projevem, ale také vešla ve známost praktikováním lovu lebek a kanibalismu.

V závěrečné části se výstava vrací zpět do současnosti a představuje výsledky práce českých vědců, cestovatelů a umělců, kteří alespoň částečně spojili svůj život s Novou Guineou. „*K vidění jsou například ukázky práce entomologů vedených Vojtěchem Novotným, umělců Lukáše Rittsteina a Barbory Šlapetové či fotografie pořízené zpěvákem Danem Bárto,*“ dodává autor výstavy Martin Soukup.

Vybrané exponáty ve výstavě *Lovci lebek*

1. Z hlíny vymodelovaná tvář předka na želvím krunýři. Tvář zdobená malovanými geometrickými tvary. Obvod masky zdobí hnědočerné kasuáří peří a drobné rezavě hnědé peří.

Oblast: Sepik, skupina Jatmul

Národní muzeum – Náprstkovo muzeum

2. Masky ze Sepiku charakteristická dlouhým nosem. Z někdejší sbírky výtvarníka Emila Filly, později v majetku Adolfa Hoffmeistera. Vyrobeno z tmavého dřeva, na konci dlouhého nosu stylizovaná hlava vepře. Po obvodu zdobeno rostlinným pletivem

Oblast: dolní část povodí Sepiku.

Národní muzeum – Náprstkovo muzeum

3. Dřevěná maska *mwai* reprezentuje první předky lidí, dva páry bratrů a sester. Masky *mwai* se také obvykle objevovaly v páru. Částečně zdobeno mušličkami kaurí a domodelováno hlínou.

Oblast: Střední Sepik, skupina latmul

Národní muzeum – Náprstkovo muzeum

Doprovodné programy k výstavě *Lovci lebek*

KOMENTOVANÉ PROHLÍDKY VÝSTAVY

16. 11. a 7. 12. 2016, 17.00 hod.

Poznejte Novou Guineu, její obyvatele, kulturu a umění. Výstavou Vás provede její autor Martin Soukup.

Vstupné 30 Kč + cena běžné vstupenky

PŘEDNÁŠKY

Kultury západní Papuy

15. 11. 2016, 17.30 hod.

Přednáška se soustředí na kultury západní části ostrova Nová Guinea, pozornost bude věnována zejména skupinám Dani, Asmat, Marind-anim a Korowai. Zaměří se hlavně na popis materiální kultury, a jak se do ní promítá hodnoty, ideje a kulturní symboly. Zvláštní pozornost bude věnována iniciačním rituálům, se kterými souvisel lov lebek. Přednáška bude doplněna bohatým fotografickým materiálem, který autor přednášky pořídil během jeho opakovaných cest na Novou Guineu.

Přednáší Jan Rendek

Vstupné 30 Kč

Stromový klokan do jídelníčku nepatří: od náboženství k ochraně přírody Papuy-Nové Guineje

8. 12. 2016, 17.30 hod.

V novoguinejských horách se výklad některých křesťanských zásad stal základem pro založení chráněné oblasti – první svého druhu na Papuy-Nové Guineji. Ochrana přírody se ale promítá také do běžného života lokálních komunit, které chráněné území obývají. V tradičních kulturách tak lze pozorovat probíhající sociokulturní změny například v obstarávání potravy, či v organizaci společenského života. Neopomeneme-li globalizaci, která se postupně dostává i do nejdolejších koutů světa, získáme obrázek současného života papuánských kultur.

Přednáší PhDr. Julie Hubeňáková, PhD.

Vstupné 30 Kč

Geograf v místech, kde je všechno nové a Nové

15. 12. 2016, 17.30 hod.

Přednáška posluchače zavede do oblasti Melanésie, která zůstávala pro Evropany poměrně dlouhou dobu velkou neznámou. Není proto až takovým překvapením, že objevitelé dávali nově objeveným ostrovům a místům přízvisko „Nový“. Přednáška nabízí geografický pohled na region, který je díky své přírodní a kulturní diverzitě jednou z nejzajímavějších

geografických laboratoří na Zemi. Posluchači se dozvědí nejen, jak se zde rodila geografická jména, jak byl region zobrazován v mapách, ale také o geografických nej, specifikách a jak geograf v regionu i dnes objevuje nové.

Přednáší RNDr., PhDr Jan Daniel Bláha, PhD.

Vstupné 30 Kč

Zemí Yaliů

12. 1. 2017, 18.00 hod.

Náhorní planiny Irian Jaya (Západní Papui) v centrálním pohoří Jayawijaya jsou domovem civilizací dosud téměř nedotčeného etnika kmene Yali, které v roce 2008 navštívil český cestovatel, biolog a fotograf Petr Kalač (*1973).

Náročná expedice do jednoho z posledních koutů naší planety, kde snad ještě dnes přebývají lovci lidí, byla podniknuta za účelem sběru etnografického materiálu z území výše zmíněného kmene, jehož příslušníci dodnes žijí způsobem lidí z doby kamenné.

Přednáší Petr Kalač

Vstupné 30 Kč

PRO RODINY S DĚTMI

Zdobné čelenky z Nové Guineje

5. 11. 2016, 14.00 hod.

Na Nové Guineji žijí různé kultury, některé z nich se věnují výrobě bohatě zdobených předmětů, které užívají při svých rituálech a jiné pak zdobení svého vlastního těla. Typické jsou především krásně zdobené náramky, náhrdelníky, ozdoby na hrud' nebo krásné čelenky, k jejichž výrobě se používaly dostupné přírodní materiály. Děti se seznámí s tradičními místními kulturami, dozví se, jak a při jakých příležitostech se obyvatelé Nové Guineje zdobili a také si vyrobí zdobenou čelenku a odnesou si ji domů.

Vstupné 80 Kč (v ceně je zahrnuté vstupné do muzea)

Rezervace na e-mailu barbora_janu@nm.cz nebo tel.: 224 497 511

Ozdoby Papuánců

19. 11. 2016, 15.00 hod.

Papuánci, především muži jako potomci někdejších lovců lebek a kanibalů, se dodnes velice rádi zdobí nejružnějšími náhrdelníky, náramky, čelenkami a amulety. K jejich výrobě používají přírodní materiály, které jim nabízí okolní příroda a to jak rostlinného, tak živočišného původu. Především si cení malých, lesklých mušliček zvaných „kauri“, kterým přisuzují zázračnou moc a ještě donedávna jim sloužily i jako platidla. Rozvinutým obchodem se tyto mušličky dostaly až do nejnepřístupnějšího vnitrozemí ostrova Papuy Nové Guineje. Děti se nejdříve v krátkosti seznámí a prohlédnou si exponáty vystavené ve výstavě „Lovci lebek“. Po nabyté inspiraci si ve výtvarné dílně vyrobí papuánskou ozdobu či platidlo z mušliček „kauri“, ulit plžů nebo dalších rostlinných materiálů. Hotový výrobek si každý tvůrce odnese domů na památku.

Vstupné 80 Kč (v ceně je zahrnuté vstupné do muzea)

Rezervace na e-mailu klara_kuthanova@nm.cz nebo tel.: 224 497 503

TAPA – „LÁTKA Z KŮRY VYTLUČENÁ“

17. 12. 2016, 15.00 hod.

Tapa, „netkaná látka z lýčí“ užívaná původně na tradiční oděvy, se vyrábí z vnitřní vrstvy kůry (kambium) stromu např. (broussonetia papyrifera – papírovník čínský). Kůra se roztlouká a pak se po dalších úpravách zdobí výraznými charakteristickými vzory. Ke zdobení se často

užívají výtvarné přírodní pigmenty, nejčastěji černé a rezavě hnědé barvy. Během výtvarné dílny, po krátkém teoretickém úvodu a zhlédnutí vystavených tap ve výstavě, si na připravený materiál vyzkoušíte návrhy a realizaci vlastní tapy.

Vstupné 80 Kč (v ceně je zahrnuté vstupné do muzea)

Rezervace na e-mailu klara_kuthanova@nm.cz nebo tel.: 224 497 503